

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kako lažnjiv nemčur hujska zoper slovenske šole.

(Izv. dopis od zgornje Savinje.)

Ne da se tajiti, da je se narodna zavest ob izvirkih bistre Savinje že zdavnej prebudila, ne le samo na kmetih; tudi naši trgi so narodni. Nij se nam toraj bati, da bi nekteri nemčurji, ki še živijo med nami, mogli naše ljudstvo izneveriti narodu slovenskemu ter ga izdati ljutim našim sovražnikom.

Toda ene reči še mnogoterim Slovencem manjka, in sicer trdne značajnosti. Večkrat se da še ta ali oni premotiti, posebno, če pride v mesto med nemčurje; tu zataji, če tudi le za kratko časa, svoj narod. Dozdevni dobiček, ki mu blišči iz blažene nemščine, pa zvijača nasprotnikov, premagata slabotneža, da zapusti za trenotek svoj narod. In če se nasprotnikom posreči, Slovenca izneveriti ter ga spraviti v tabor nemčurski, kakšno veselje med njimi! Hvala Bogu, da je takih omahljivcev še le majhna peščica.

Sledeči slučaj, ki se je pripetil v srenji sv. Frančiška, naj pojasni moje besede!

Naznanil je listič celjskih nemčurjev, ka je nek tukajšnji posestnik svojo hčerko, ktera je obiskovala do letošnjih velikonočnih praznikov slovensko deklško šolo pri šolskih sestrah v Celji, po veliki noči preselil v celjsko mestno, trdno nemško deklško šolo.

„Cillier Zeitung“ pravi, da, kakor ta kmet, tako tudi muogi drugi kmeti sprevidajo veliko korist zuanja nemškega jezika; „treba kmetom le oči odpreti, pa bodo kar vsi hrepeneli po nemških učilnicah. Treba toraj, pravi list na dalje, na prihodnjem spodnještajerskem nemčurskem shodu („Parteitag-u“) kmete opozoriti na zvijačo njihovih dozdanjih voditeljev.“

Hotel sem zvedeti resnico ter povprašam jako zanesljive osebe po naši okolici, kaj je onega sicer vsega spoštovanja vrednega moža pri sv. Frančišku nagnilo, da je svojo hčerko preselil iz deklške šole v Celji, ktero, kakor sploh slišimo,

prav dobro vodijo častite šolske sestre, ter jo vrinil v celjsko mestno, nemško šolo? Zvedel sem pa sledeče:

Imenovana učenka od sv. Frančiška O. je prebivala še z drugo součenko D., rojeno pri Velenji, pri nekem sodnijskem služabniku v Celji. Ko je prišla učenka O. pred prazniki na počitnice k svojim starišem, je že pripovedovala, kako je žena imenovanega strežaja obema učenkama prigovarjala, da po praznikih naj nikar več ne pristopite v šolo k šolskim sestram, temveč, da se imate preseliti v nemško mestno šolo. Oča O. spremlja po veliki noči svojo hčerko v Celje; uno učenko D. od Velenja pripelja pa mati v Celje. Zdaj ponavlja žena služebnika pri okrožni sodnji svoje prigovarjanje, kaže očetu O. in materi D., kako srečni bote obe deklinici, če se v mestni nemški šoli dobro naučite nemškega jezika. Zgovornost nemčurske babe premaga in preslepi zdravo (?) pamet očeta O. in matere D.; obedve učenki morate zapustiti dozdanjšo šolo. „Kaj pa deklinice“, vprašam jaz, „so kaj rade zapustile samostansko šolo?“ Obedve ste bile neizmerno žalostni, posebno učenka D. iz Velenja je na glas jokala in plakala, ter naravnost rekla, da nikakor ne more prestopiti v nemško šolo, kjer ne bo čula več nijedne mile slovenske besede. In ko dekile vedno joče in zmirom silneje plaka, se je morala imenovana strežajeva baba vdati; tudi lastna mati se je spametovala pa svoji hčerki in dekle z velikim veseljem zopet vstopi v deklško učilnico pri šolskih sestrah. Dasiravno je hčerko našega kmeta O. tudi silno mikalo, potegniti nazaj v poprejšnjo šolo, je vendar grozno prizadevanje njene nemčurske gospodinje šibko deklinico nagnilo, da je ostala v nemški šoli. Naj se toraj uči nemškega jezika, da bo znala predstavljati nemška pisma gornjegraške s...je!

Jz tega sprevidiš, dragi bralec, da je vse grdo zasukano in mnogo debelo zlaganega vmes, kar blebeče kosmati nemčur v celjskem vmazanem listu. Žalibog, da „Celjanka“ še vedno v par od-tisih razliva po naši dolini svoj strup. Trdi, da

kmetje sprevidajo veliko korist znanja nemškega jezika. Toda razumni naši kmetje vejo prav dobro, da ravno oni z nemškim jezikom celó nič ne opravijo po svetu; njim je treba znati le slovenščine, pa zamorejo priti daleč okrog po svojih kupčijah z lesom. Zavoljo peščice lenih nemčurjev pa se ne bojo učili tujega jezika. Le grde zvižče naših sovražnikov zamorejo premotiti nespametne in neznačajne naše slabotneže, da hrepenijo po tujih šegah, po tujem jeziku.

Vi slovenski rojaki pa, ki pošiljate svoje sinove in hčeri v mesto, pazite, da ne pridejo v pest ljudem, ki popolnoma spačijo vaše otroke, ter jih spravijo ob krščansko življenje, kterege so se privadili v domači hiši; gledajte sami, da Vaše dece ne vmori nam tolikanj sovražni duh nemčurski. — Taki otroci, ki so se po mestnih šolah nekoliko obiznali z nemškim jezikom, so najhujša šiba za naše poštene slovenske soseske!

Dostavek. Kolikor mi je znano, se morajo učiteljice sestre v privatni dekliški šoli v Celji ravnati po naučnem načrtu za spodnještajerske šole; zato se morajo na podlagi maternege slovenskega jezika deklinice poučevati tudi v nemškem jeziku. Deklice se toraj pri šolskih sestrah v Celji (pa tudi pri sv. Petru pod Mariborom. Ured.) pametno, razumno učijo nemški, a ob enem ostanejo vrle Slovenke. To znajo nemčurji in zato lajajo na takšne šole! Vsak pametnjak pa sedaj lahko sam razsodi in oceni to, kar se je povedalo!

Kako uboge koroške Slovence v šolah ponemčujejo.

(Govor drž. poslanca dr. Vošnjaka v drž. zboru.)

IV. Deželni šolski svet je, kakor uže omenjeno, določil, naj se nemščina uže v prvem šolskem letu kot učni jezik na ljudskih šolah v Koroški upelje, in je na tem potu šel tako daleč, da je za slovenske šole le jedno samo knjigo, to je Abecednik, upeljal. A celo ta ni popolnem slovensk, nego slovensko-nemšk.

V tej knjigi se uči otrok do 36. strani slovenski brati, od 36. strani dalje nemški, potem je večina beril nemških do konca, in to naj bi bilo vse znanje, katero naj si otrok za življenje v materinščini pridobi, kajti vse druge knjige, izimši katekizem, so samo nemške.

A deželni šolski svet Koroški je kmalu uvidel, da z ABC ne bode prišlo tako daleč, da bodo otroci dobro nemščino žgoledi. Čutil se je poklicanega v letih 1860—1870 — letnica ni tiskana na knjigi, kakor da bi bila tiskana v manuskriptu, in ne dobi se v prodajalnicah — izdati „navod k upeljavanju slovenskih otrok v nemščino za ljudske učitelje v Koroški“ v slovenskih krajih. To je zelo originalna knjiga in jaz bočem navel iz navoda samo nekaj mest, da pokažem, kakov pe-

dagogični duh v Koroški prevladuje. V tem predgovoru se učiteljem očita, da ne umejo otrok nemški učiti, da so bila njih prizadevanja, kakor se je v osmih ali desetih letih pokazalo, gledé priučjenja nemščine v ljudskih šolah popolnem brezuspešna, in da je temu le njih napačni način priponku uzrok. Glasoviti pisec te knjige, — žal, da ni njega imena na prveji strani knjige in je le deželni šolski svet kot izdavitelj zaznamenovan — pravi dalje v svojej pedagogiškej modrosti: „Vse nemško čitanje in pisanje, vse na pamet učenje besed in slovničnih pravil, vse ustno in pismeno prevajanje ne bode imelo zaželenega uspeha, če bode učitelj to svoje poučevanje v jeziku s slovenskim okvirom obdajal (Čujte! čujte! na desnici), če se pri tem pouku vedno slovenščine poslužuje. Nemščina naj se marveč v prostem poučevalnem občevanju učitelja z učenci živo poučuje in uči, čemer dajejo učni predmeti snov.“

„A kako naj govorimo s slovenskimi otroci nemški, če nas vendar ne razumejo? vprašalo se nas bode“. Deželni šolski svet odgovarja tudi na to težavno vprašanje; on pravi: „Na to vprašanje se prav lahko odgovori, če se pokaže na postopanje vsake matere kot učiteljice jezika, postopanje, katero se je po svojih uspehih dobro izkazalo, odkar so matere in otroci“. (Veselost na desnici.) Učitelji naj torej isto tako delajo in otroci bodo uže za njimi govorili. „Uspeh gotovo tudi tu ne bode izostal. Jezik govoriti naučimo se najnaravneje (Poslanec Wurm: To je kanibalčno, to mora stati v stenografičnem zapisniku!), ko ga čujemo govoriti in se trudimo ga tudi govoriti, naj je razumenje in ustni izraz začetkom tudi nekoliko nepopolen. Nemško govorjenje je torej najprimernejše in najnaravnejše učno sredstvo pri poučevanju slovenskih otrok v nemščini in zane-marjenje istega je glavni uzrok nedostatnih uspehov pri tem predmetu.“ (Čujte! čujte! na desnici.)

Deželni šolski svet daje natančna pravila, kako naj učitelj poučuje, če hoče brzo dospeti do smotra. On ne sme hitro, marveč polagoma in jasno govoriti in rabiti kolikor možno prosto, razumljivo obliko in za to poučevanje se mora sam pripravljati, da si zna dobro nemški, ker bi morda umešal narečje, in to bi ne bilo dobro.

Po tej knjigi se poučuje v Koroški po ljudskih šolah, in jaz sem to knjigo le z velikim trudom dobil, kajti vsak učitelj dobi le jeden eksemplar, in če pride šolski ogleda, je njega prvo vprašanje: Imate li še to knjizico? (Veselost na desnici) in on mu jo mora pokazati.

Jaz dobil sem jo po drugej poti, ne od učitelja, to moram izrečno poudarjati, ker menim, da bi se dotični učitelj skoro gotovo hudej preiskavi ali celo odpustu iz službe izpostavil. Oni okrajni šolski ogleda v Celovci, o katerem sem govoril in kateri je v prevelikej gorečnosti za ljudsko šolo šel tako daleč, da je odločil, naj bode učni jezik še le od četrtega leta dalje nemščina, bil

je najedenkrat iz Koroške premeščen, kakor mislim v Primorje, (Čujte! čujte! na desnici), da ne bi dalje kalil miru v deželi Koroškej.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Ni dobro, da sadna drevesca premlada cvetejo.

Prav pogosto se godi, da mlado posajena sadna drevesca že tretje ali četrto leto včasih celo že drugo leto po saditvi cvesti začno, in tudi že sad obrodé, kar pa ni ravno dobro za mlado drevó. Mnogokrat se pripeti, da tako drevce vsled preranega cvetenja hirati začne in že v mladih letih konec vzame.

Odkod pa pride, da tako mlada drevesca cvetó in rodé? da le malo letorasli poganjajo in še te večidel slabe in majhne? Ta prikazen izvira deloma iz te okoliščine, da se mladim drevesom le prvo in k večjemu drugo leto po posaditvi vejice porežejo, ali pa tudi v tem, da je posajeno drevesce bilo že precej postarano, ko se je iz drevesnice vzelo in na svoje mesto presadilo. Vsled te zadnje okoliščine je celična tkovina v celem drevesnem deblu že bolj stisnjena in stlačena, tako da morejo sokovi le po malem po drevesnem truplu, da se tako izrazimo, krožiti in tako se rast lesnih letorasli ovira in namesto lesnih popkov le cvetne nastavljajo. Po takem preranem cvetenju in rodenju se pa drevce slabi.

Temu pa je treba za pravega časa nasproti delati, kar se najbolje in najuspešnejše s tem doseže, da se vsako spomlad drevesu veje v kroni nekaj nazaj porežejo, kar se pa le pri pešnatem sadju storiti sme. Tako začne drevo zopet lesne letorasli poganjati. Če se tako porezovanje le jedno leto opusti, brž se napravijo cvetni popki in drugo leto drevo cvete pa le slabo v les žene. Če je kroženje sokov zelo zadržano in oviranje, pomaga včasih tudi puščanje, kar se posebno spomladi zgoditi mora. Napravi se v ta namen na severni strani debela srednje globoka rez od zgoraj na vzdol, kar potem provzroči, da skorja bolj prožljiva postane in tako drevo večje letne kroge napravi in toraj močnejše raste. K boljši rasti tudi jako pripomore, če se okoli drevesa zemlja vzhajlja in pa drevesu pognoji.

Kako vele rastline sopen oživiti.

Kolikokrat se primeri, da rastline, ktere se iz zemlje vzamejo in daleč kam pošljejo, v takem stanu na odločeno mesto pridejo, da ni skoraj upanja, da bi se prijele in rastle. Perje je suho, popki veli; skorja in korenine rekel bi skoraj mrtve. In vendar je v takih sadikah še dosti življenja in moči, le vzbuditi ga je treba. V ta namen se vzame nasičena raztoplina kafre in alkohola, to je, da se toliko kafre v alkoholu raztopi, da, če se je še več v alkohol vrže, ta že neraz-

topljena v njem obleži. Od te tekočine se vlije nekoliko kapelj v posodo, ki blizo liter vode drži. Sprva se bode kafrova raztoplina vrh vode v tanki plasti pokazala, pozneje se pa po malem z vodo pomešala. V to vodo se potem denejo vele sadike in po dveh urah se bodo svalkovi listi začeli raztezati, mladike, ki so poprej vele omahovale, se zopet vzdignejo in suha skorja bode zopet sočnata postala. Zdaj se sadike posadé, v dobro prst in se solčnih žarkov varujejo, tako dolgo, da so se prijele in rasti začele. Če je treba velike sadike ali celo drevesa zopet oživiti, se pa le korenine v tako pripravljeno vodo postavijo in deblo in veje z raztoplino pa le škropijo. Če je pa mogoče celo rastlino za par ur v kafrovo raztoplino položiti, je to pa še bolje.

Gnoj za lončne šipke ali rože. Izvrstni gnoj za šipke ali rože v loncih, ki se na Francoskem pogosto rabi, so navadne saje. Saje se v ta namen z vrelo vodo polijejo in ta zmes potem z navadno vodo stanjša. Ko bi se črvi ali drugi mrčes bil v loncih ali po gredah zaredili, se ta sajevna voda bolj gosta in močnejša na nje vlije in mrčes bode kmalo preminil. Seveda je pri tem delu previdnega ravnanja treba. Kmalu po zamakanjem s sajevno vodo, se morajo rastline tudi s čisto vodo zamočiti. Pa ne samo šipkom tudi drugim rastlinam v loncih in sočivju sploh ta sajevni gnoj dobro dene.

Sejmi na Koroškem 2. maja v Frižah, v Kaplji, v Redendolu in Saksenburgu, 3. maja v št. Andreji in Terzi, v Lavamintu; na Kranjskem 1. maja v Železnikah, Svibnji, Tirni, Planini, 2. maja v Boštanji, Banji Loki, 3. maja pri Fari, Brusnicah, 4. maja v Jesenicah, Srednji vasi, Poljanah, Sarici, Ložu, Krškem, Litiji; na Hrvaškem 1. maja Djakovar, Gorica, Gospič, Grobnik, Vukovar, 2. maja Križevci, 4. maja Krapina.

Dopisi.

Od Ormoža. (Volitev.) Dne 17. t. m. je se vršila volitev v okrajni zastop in končala se je slavno za nas, kajti zmagali smo s svojim kandidatom g. Kandričem, ki je dobil 24 glasov med tem, ko jih je nasprotnik Petovar ujel 16. — Komisija za vodstvo volitve je bila sestavljena iz gg. Dr. Geršaka, Čuleka in Robiča, ker je bil predlog nevolilca g. Martinea za sestavo komisije iz nemčurjev z veliko večino zavržen. Kar okrajni zastop obstoji, še nismo nikdar zmagali tako častno, kakor sedaj in to je dokaz, da se v našem okraji lepo razširja narodna zavest, ki nas vredne učini biti sosedji vrlih domoljubov Ljutomerskega okraja. Izid navedene volitve je naše nasprotnike neugodno preplašil, kajti takega propada niso pričakovali, ker so imeli polne šake pooblastil od zunaj stanujočih posestnikov; toda kaj so koristila pooblastila, ker jedro narodno, naši vrli kmetovalci, niso šli njim na limanice,

ampak držali se kakor skala za pravico in čast naroda, ki jim je bolje pri srci, kakor puble besede naših nasprotnikov. — Kako zaupanje naši nemčurji v okrajji uživajo, temu je že dokaz to, da je z njimi glasoval le eden, rečem eden, v okrajji stanujoči volilec, vse druge glasove so oddali s pooblastili. Smešno se nam je zdelo, kako so nekteri nemčurji prisopihali z neveljavnimi pooblastili in kako tužni so odpihali, da niso mogli nas udariti z nemčurskim glasom. — No hvala Bogu, da se nemčurji tudi morajo postaviti podvreči kakor mi, sramota pa vsikak je za nje, da se drznejo stopiti na volišče z nepostavnimi pooblastili in s tem so pokazali, da njim ni nobena nepostavnost pregrda, če le mislijo nam z njo kaj škodovati, in to je treba, da si zapomnimo. Da je izid te volitve bil za nas tako časten, se imamo zahvaliti vrlim slovenskim kmetom, ki so skoraj vsi se volitve udeležili, ter z nami glasovali in ti so: Ivanuša Martin, Štiberc Blaž, Kralj Jožef, Horvat Anton, Munda Šimon, Muhič Andraž, Cajnkar Lovrenc, Rajh Alojzij, Alt Johann, Meško Jožef, Munda Jurij in Majcen Tomaž. Slava tem domoljubnim vrlim volilcem. — Uzor narodnih tržanov pa so bili naši Središčani gg. Čulek, Klemenčič, Sajnkovič, Šinko in Zadravec, ki so bili kot eden mož z nami, ter tako pripomogli, da je naša zmaga bila tako častna. Živeli toraj vrli, uzorni Središčani. — Gospodi volilci pa naj bodo prepričani, da bodo možje, katerim zaupanje izkažejo, se gotovo tega zaupanja v redni skazali, ter vse storili za blagor volilcev davkeplačevalcev in celega okraja.

Od Kapele pri Radgoni. (Izlet.) P. n. občinstvo, vzlasti gospodje učitelji, pa tudi drugi gostje se vljudno vabijo k zabavi, katera se priredi 3. maja pri Radenskej slatini. Program bode blizu tale: Dopoludne se zberejo gostje pri Kapeli v gostilnici gospe Hrvat-ove. Ob 11. je tukaj pozdrav zbranih gostov in pozneje skupen obed. Ob 2. uri se vsa družba napoti k 1/2 ure oddaljenej Slatini, kjer bode na vrtu svirala dobro znana Belatinska godba. Ob 5. uri se prične javna igra s tombolo, katere dohodki se obrnejo v korist Kapelske šole. Po tomboli plesna zabava v dvorani. Ker so se mnoga učiteljska društva, kakor Zgornje-Radgonsko, Radgonsko-Cmureško, Ljutomersko, Svetlenarsko itd., radi tega izleta uže dogovorila, nadejati se je obile vdeležbe. Veselica ima biti pomenljiva, ne samo radi tega, da se njen dohodek obrne v blag namen, ampak tudi zato, ker se ima ž njo proslaviti odpretje toplice sloveče Radenske slatine. — Za oddaljene goste, želeče prenočišča je potrebno oskrbljeno.

Iz Brežic. (Slovo.) Poslovlili so se 10. t. m. naš od vseh ljubljeni in visokospoštovani dekan preč. g. Franc Mikuš, imenovani nadžupnik v Konjicab. Občno sočutje je vzbudila ta vest; mi zgubimo blagega gospoda, duhovnega očeta, ki so z ljubeznijo in modrostjo, svetom in djanjem

13 let delovali za naš blagor dušni in telesni. Kar so v ta namen storili očitno in na tihem, je Bogu znano; njih zasluge za cerkvo, šolo, kmetijsko podružnico, ktere predsednik so 6 let bili, je pripoznalo mestno zastopništvo z imenovanjem častnim meščanom. Svojemu odhajajočemu dušnemu pastirju pa kličemu: „Bog Vam plati ves trud in skrb, prosimo ne zabite pri svojih molitvah in presv. daritvi svojih prejšnjih ovčič. Vaše ime pa ostane nepozabljivo pri nas. Živeli še mnogo let!“

Breški farani.

Iz Zreč. (Javna zahvala.) V četrtek dne 13. apr. razdelila so se na naše dvorazrednej šoli šolska naznanila za prvo poletje. Pri tej priliki priredila se je mala svečanost za šolsko mladino. Predsednik krajnega šolskega sveta, g. Dobnik, opominjal je v primernem govoru stariše in otroke, naj slednji šole marljivo obiskujejo, naj si kakor delavne čebelice med po cvetočih rožicah tudi oni v šoli nabirajo potrebnih navkov za življenje. Potem pa je krajni šolski nadzornik, gospod Valentin Rušnik, otrokom razdelil 200 pomeranč, za kar mu izrekamo tu najtoplejšo zahvalo. Slednjic še omenjam, da si je tudi naš nadučitelj g. L. Tribnik, dal mnogo truda pri podučevanju naše mladine, da je dosegel lep vspeh, s katerim moremo biti popolnem zadovoljni.

J. N.

Iz Teharja. Tukaj je bilo 3. aprila t. l. popoldan tako gromenje in treskanje, da se je zemlja tresla. Strela je vdarila v zvovik tukajšnje podružnice sv. Janeza nad Prežinom, kateri kakih 3 sežnje od cerkve odločen na pečini visokega sternega hriba stoji, in je tekla po strelovodu do tal. Ko pa je na tleh na trdo skalo zadela, ni šla v zemljo, ampak se je na 6 delov razdelila. Štirje deli so na zemlji po raznih potih leteli čez hrib, in so na poti pečine lomili. Peti del je odskočil, strelvod vničil, zvoniku streho skamnatimi ploščami pokrito nekoliko pokvaril, neke trame odbil in osmodil, vendar ni vžgal. In 6 del je odskočil, cerkevni zid nad velikimi vrati zadel, in zid v cirkev tako predrl, kakor če biga bil kdo s svedrom prevrtal; škoda v cerkvi ni storil. Treba je tedaj, da se spodnji konec strelovoda, če je mogoče, v mehko in mokro zemljo zakopa, da strela ne odskoči, in kvara ne napravi. Ko pa se je po streli storjena škoda Grački podružnici Teržaške zavarovalnice Adriatike naznanila, je hitro prišel komisar, kateri je škodo pregledoval, in tudi za oškodovanje plačo obljubil. Ta poštena zavarovalnica je tedaj najboljšega priporočanja vredna. Tat Teharske farne cerkve ni v cerkev vlomil, ampak je iz cerkve izlomil. Tat se je zvečer v cerkvi skrnil, in zapreti dal. Potem je z'dletvom dve cerkveni škrinjici in pa pušico odprl in denarja vzel, katerih pa ni blo 50 fl. ampak le kakih 15 fl. Konečno je obešnico na zatiku pri velikih vratih strl, in zatik snel, da je vrata odprl in pete odnesel.

Od Radgone. (Zadnji mraz.) 12. aprila je veliko škodoval goricam. Več kot polovica našega

upa je uničena. Zlasti so vinogradi, ki imajo južno lego, in kjer je torej prej pognalo, naj več trpeli. Ljudstvo je močno potrto. Najstarejši ljudje se ne spominjajo, da bi se kedaj toliko grozdja pokazalo kakor letos. Vsako oko je gnalo, in povsod je bil grozdič. Zdaj se s tem tolažim, da z nova požene trta in zopet nasadi plod. Prekesno še nij, ko bi inace ugodno leto bilo. Orehi so vsi pomrznoli. Koliko je drugemu sadnemu drevju škodil mraz, se še ne vidi. Po vinu nihče ne pita; zatorej tudi nij prave cene. Naši viničarji so v pretečeni zimi jako veliko zaslužili; kajti toliko se nij nikdar ragolilo in grobalo, kakor letos.

Od sv. Mohorja v Rodnah. (Odprto pismo) g. Slatinskemu „bürgermeistru“ J. O. Ker ste me javno neresnice dolžili, usojam si Vam tudi javno na znanje dati, da namreč nires 1. da bi bil jaz po Ločki vesi vaše občine podpisov za slovensko prošnjo beračil; kajti za dva naročena obrazca slov. prošnje je bilo v naših narodnih občinah podpisov več kakor zadosti, in jih ni bilo potrebno po vaši srenji beračiti. 2. Ravno tako popolnoma neresnično je, da bi bil jaz na miglje naših narodnih duhovnikov slov. prošnje podpisovati dajal. Da imamo mi narodno duhovščino, to je popolnoma naravno in nam ponos. Da pa so naše občine svojo narodno dolžnost storile, ter slov. prošnje po blagorodnem g. M. Hermanu državnemu zboru doposlale, duhovnikom še znano ni bilo, dokler niso v „Slov. Gospodarji“ brali. Vi g. Ogrizek zatajivši slovensko mater, ste z žandarji grozili, po katere bi bili v svoji navdušenosti telegrafirati dali. No, in toto svojo nemčursko gorečnost zapišite v častno knjigo svojega županstva! Na vsak način bi imeli žandarji preveč posla, če bi hoteli tiste prijemati in pred sodnije goniti, ki bojo z e. k. pošte slovenske listine po Ločki vesi nosili. Martin Debeljak, slovenski kmet in občinski svetovalec.

Iz Radoslavec pri Malinedelji. Dne 22. marca izročili smo materi zemlji truplo umrlega Mariborskega gimnazijca Božidara Bezjaka. Po dolgi in mučni bolezni umrl je previden s sv. zakramenti za umirajoče. Rajni bil je rojen l. 1860. ter je začel obiskovati l. 1869. Malonedeljsko učilnico, kjer je s svojo bistro glavo prekosil vsikdar svoje součence. Uvidevši starejši njegove vrle duševne zmožnosti, dajo ga v Mariborsko gimnazijo, kjer je istotako proučeval z izvrstnim uspehom. Koliko truda in drugih bridkosti si more zavžiti dijak ubožnih roditeljev, ve soditi le oni, koji si je to sam skuševal. Vendar Božidarova trdna volja in jekleni značaj premagal je junačko vse to tako, da je dospel v 8. razred. Polovico najtežavnjšega truda prebil in premagal je blagi mladenič in ko je začela svetitvi zvezda bolje bodočnosti, moral je v hladno gomilo! — Rajni bil je vseskozi naroden dijak, zato je izgubila majka Slovenija sina, na kojega bi še kdaj znala s po-

nosom kazati. Rajni počiva tik rajnega slavnega zgodovinarja g. Krempeljna na domačem pokopališču. Lehka naj mu je zemljica domača.

Od sv. Petra v Medvedovem selu. (Letina, požar.) Letina bode tukaj brž ko ne slaba, ker je slana uže veliko škode naredila. Trsje, katero je uže lepo gnalo, je pozeblo, le poznejše je ostalo, katero še ni zagnalo. Bog se usmili! Tako zdihujejo naši kmetje, ker so jih uže tri slabe zaporedne letine spravile na beraško palico. Ozimna vender lepo kaže, tudi koruzo smo uže posejali, Sadja pa ne bomo odveč imeli ker je močno pozeblo, le nekoliko jabelk, in hrušek še bode, če nas Vsemogočni pred večo uimo obvarje. Pa vsaj smo uže dosti ubogi, ker denarja ni dobiti, stroški so pa veliki. Edino zaupanje ki ga je stavil naš kmet, na „vino“ vzela mu je slana. Živine tudi ne moremo odveč rediti, ker smo pri travnikih slabi. Na veliko nedeljo bil je pri posestniku Jak. Novaku požar. Zatrosil ga je 19-letni sin in 20letna sestra, ki sta pri hiši s ključem streljala, in ogenj nanj nosila: ključ počil in vrže ogenj na streho, in v pol uri je bila hiša upepeljena. Posestnik ni bil zavarovan.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nekaj čez 23 milijonov zahteva vojni minister za vojaštvo v Hercegovini pa magjarski poslanci mu hočejo 2 milijona odškrenoti. Tej magjarski skoposti se vse čudi, ker so do sedaj povsod preradodarni bili — Prvega maja bode pri vojaštvu veliko prememb oznanjenih, mnogo novih oficirjev bo imenovanih. Baron Dahlen v Sarajevu in minister Bylandt postaneta feldzeugmeistra. — Zavoljo pogorelega Ringtheatra, kder je blizu 500 ljudi strašno smrt našlo, začela je se pravda zoper one može, ki so vsled svoje nemarnosti nesrečo zakrivali, med zatoženci je tudi bivši župan mesta Dunajskega, vitez Newald. — V državnem zboru pridejo kmalu na dnevni red velevažne reči, zlasti nova colninska postava in novi obrtnijski red, ki namerava obrtnikom pomagati rane celiti, katerih jim je liberalna svoboda obrtnijska vsekala. — Slovenski poslanci predlagajo zaporedom prošnje za jednakopravnost slovensčine. Nasprotnih je malo, dr. Foregger je 3 predložil, katere mu je poslala: Slatina, Poličane in Vitanje; temu se ni čuditi, kajti to so prava nemškutarska gnezda. Slišati je, da bode zborovanje pred binkoštni na več časa odloženo. Minister Pražak je poslal v Gradec ukaz, ki ima odpraviti vse opovire slovenskemu uradovanju pri sodnijah. Radovedni smo, kako se bode sedaj naš plem. Waser obnašal? Ljubljanski župan in liberallec Laschan je županstvo položil, ker slovenski prav ne zna in torej slovenske večine v mestnem zastopu ne bi mogel razumevati. Sedaj dobi Ljubljana kmalu tudi slovenskega župana.

Živela! — Česki veliki posestniki liberalci uvidevši, da propadnejo, sklenoli so nič iti volit. Konservativci imajo toraj lahko delo in bodo volili barona Borutina. — V Innsbrucku so pri mestnih volitvah v 3. razredu zmagali konservativci. — Ogerski Slovenci se pa nič ne ganejo nikamor še, kakor da bi jih ne bilo. Magjarska sila je brezobzirna; davki pa so uže preveliki.

Vnanje države. Železni Bismark bo vendar stišal, kamor hoče, namreč do samotrtva s tobakom. Nemci so se branili pa večina je uže za Bismarkov tobak, ki bo precej drag. Država dobi baje tako više 200 milijonov mark novega dohodka. — Na Ruskem izganjajo Jude brezobzirno; v Baltiškem okrogu so Rusi razdjali 90 judovskih krčem, kder so Judi žganjico prodavali. Tudi zoper Nemce začenjajo razsajati, psujejo jih kuhinjske žoharje, ki vse nateknejo in se povsod najdejo, kder je kaj jestvin. Tako vsaj poroča „Tagespošta“, ki ima za takšne reči tanka ušesa. — Rumuni nečejo Avstriji pripoznati nobenega nadzorovanja Dunava, kolikor ga teče mimo Rumunske dežele. Turški sultan zbira vojakov, da hi v Egipt jih poslal in menda v Tripol v bližino Francozov, ki so Tunis pograbili. — Francoski Gambetta, ki je prvi v novej republiki sprožil preganjanje sv. katoliške Cerkve, je popolnem ob tla vržen; nima skoraj nobenega upliva več. — Severni Amerikanci začeli so Iree močno zagovarjati in tirjajo od Angležev pravice za ubogo potlačeno ljudstvo na Irskem. Angleže je to silno osupnilo. — Chilenci in Peruvijanci sklenoli so mir. Tepeni Peruvijanci zgubijo velik kos svoje dežele in morajo precejšnjo vojno odškodnino plačati.

Za poduk in kratek čas.

Iz Mostara v Metkovič.

III. Druzega dne večerko bil je zanimiv, muhamedanski spreved. V nedeljo 26. januarja umrl je nenadoma pri obedu muhamedanski bogataš Hafiz-Paša, sin slaboglasnega krvnika Ali Paše Rizvanbega, nekdanjega zlobnega mostarskega vezira, ki je bil l. 1850 v Banjiluki od Omer-Paše, vezira Sarajevskega, po prestanih velikih mukah usmrten. Paša Rizvanbegovič je umrl opoludne, zadet od mrtvouda; ob štirih je bil že pokop, kterege so se tudi avstrijski časniki in vojaki vdeležili, ker je bil umrl mož višji turški oficir. Vršilo se je vse hitro, prav po muhamedanskem zakonu.

Kedar namreč muhamedan umira, pripravi se topla voda, da se po smrti telo takoj umije. Na to se zamašijo ušesa in nosnice z volno in truplo se obleče v najlepšo obleko, ter položi v odrpto škrinjico. Kmalu potem nesó prijatelji in sorodniki mrliča na pokopališče, kder ga vzemó iz sarkofaga in ga položé v 2 do 3 sežje globoko gomilo, ter ga pokrijejo z desko in na njo na-

valijo zemlje. Ko je mrlič zakopan, opravi duhovnik molitve in gre ritanski nazaj, ponavljajoč korka, korkmago — ne boj se, ne plaši se. Muhamedani namreč mislijo, da pride k mrliču angel pa satan in govorita ž njim po načinu sodniškem. Kdor zmaga, angel ali satan, temu pripada umrli. Zato tolaži hodža mrliča, naj se ne boji satana.

V nedeljo 26. januarija obhajali so Srbi veliki praznik, god svojega najslavnejšega svetnika Save, prvega metropolita pravoslavne Bosne in Hercegovine, moža, ki je bil od roda kraljevskega Nemanje. Že v soboto večer vibrale so na vseh srbskih hišah ogromne in manjše trobojnice. V nedeljo so se vršile v cerkvi različne slovesnosti, h katerim so morali ves dragi dopoldan zvonovi popevati, da so se mi že njih jeziki usmilili.

Res! priznavati gre, da je pravoslavna božja služba nekako ponosita, zavita, bogata, bleskosijajna in hrupna; ali nič ni manj resnična prikazen, da v pravoslavni cerkvi ni one dostojnosti, one veličastnosti, ni one pobožnosti, ni zbranosti in priprostosti, ki v katolički cerkvi zagreje in skrivnostno a čutno povzdigne duh in srce nad pozemeljsko rušo. Srbi stojé v hramu božjem drveno, zaspano, brez pravega posla, le kedar se pop prekriža, „prekrstijo“ se tudi verniki. Da bi kdo kakor že bodi molil, nisem nikdar opazil, da sem imel večkrat priložnost, podučiti se v tem obziru. Rad podpišem sodbo duhovitega francoza de Maistre o grško-iztočnej cerkvi, ki piše nekako tako le: „Grška cerkva“ hrani z malim izjemkom skoro vse razodete resnice katoliške cerkve; ali evangeljskega duha nima; ima vse zakramente, a nima milosti, ktero delijo zakramenti. Hierarhijo imajo, a je brez veljavnosti. Duhovništvo je malovredno in pogrezneno v nedopovedljivo nevednost. Jaz vsaj ne poznam nobenega razločka med popom in navadno piščalko. Oba pojeta in to je vse. Tako obsoja pravoslavne „hriščane“ vrli pisatelj, ki je učenemu svetu znan po svojih duhovitih spisih, v kterih zagovarja katoliško cerkvo proti raznim napadom in jo hvali kot edino stalno podlogo pravej omiki in kot edini nepremakljivi steber evropskim državam.

Dr. Napotnik.

Smešnica 17. „Kako pa je z' očmi ljuba botra?“ „Oj, prav hudo.“ „No, ali niste mojega sveta bogali, oči vsaki dan z'žganico umiti?“ „Da poskušala sem, pa kaj, poslušajte, je res čudovito — jaz te dišave ne morem čez usta više gori spraviti.“

F. Marinič.

Razne stvari.

(Mariborska čitalnica) priredila je pušico v nabiranje darov za „Narodni dom“. Zrno do zrna pogača, krajcar do krajcarja — palača!

(*Slovenska posojilnica*) v Mariboru izposodila je uže 30.000 fl. Zavod napreduje vrlo in veselo.

(*Celjsko učit. društvo*) ima v četrtek 4. maja v prostorih Celjske okoliške šole svoje mesečno zborovanje. Na dnevnem redu je 1. Potrjilo zapisnika zadnje seje. 2. Dopisi društv. vodstvu. 3. O domovinoslovji; gov. g. V Jarc. 4. Učilni poskus iz rastlinstva; gov. g. A. Brezovnik. 5. Navsveti. Začetek zborovanja ob 1/2 11 dopoludne.

(*G. baron Goedel*) naš državni poslanec je predložil državnej zbornici prošnje za jeknako-pravnost slovensčine, katerih so mu poslale občine slov. graškega okraja: Stari trg, Golavabuka, Lehen, Mislinje, sv. Miklauž, Pameče, Podgorje, Razborje, Sjele, sv. Vid, Vrte. Slava in hvala!

(*Tržaški škof*) imenovan je preč. g. Glavina, Poreški škof bo dr. Šust.

(*Iz Ptujca*) se piše, da odstopi okrajni šolski nadzornik g. Ranner; učiteljskega shoda dne 5. aprila se je udeležilo premalo udov, dne 4. maja napravi učiteljsko društvo izlet na Ptujsko goro in vabi ude in prijatelje, učiteljski zastopnik je pri okrajnem šolskem svetu zahteval slovenskih zemljevidov, kar je tudi bilo sprejeto.

(*K odborovi seji*) dne 4. maja ob 2. popoldne se vabijo novoizvoljeni odborniki družbe duhovnikov. Predmet: Ustanova novega odbora.

(*Prošnje slovenske*) za jednakopravnost slovensčine v šolah in uradih odposlale so občine sv. Jurijska na Šavnici, Krabonoška, Bolehnečka, Terbegovska, Slabotinska, Kozlavska, Stanetinska in Galušak; dalje okrajni zastop Gornjegraški, jednako tudi vse srenje gornjegraškega okraja, med temi 4 tržke in 6 kmečkih, dalje občine ljutomerskega okraja: Cven, Pristova, Preseka, Krastavei, Slamnjak, Gerlova, Staracesta, krajni šolski sveti v Cezanjevih in Cvenu. Ptujkega dr. Miheliča nemčurske prošnje pa so župani zavrgli na takšen način, ki je primeren odstudenj grdobi, o kateri je pisal Slov. Narod šte. 85.

(*Ljutomerska okrajna posojilnica*) vabi k občenemu zboru dne 7. majnika t. l. v šolskem poslopji v Ljutomeru ob 8. uri predpoldnem. Vspored račun za l. 1881, izločitev društvenikov, ki pravil ne izpolnjujejo, izvolitev 5 udov v nadzorovalno svetovalstvo, prememba pravil zastran pogojev za posojila in zastran velikosti opravičnih deležev, volitev 3 udov v cenilno komisijo.

(† *Planinski kralj*) 82letni Janez Kasijak v št. Lovrenski fari je umrl, najbogatejši Pohorski kmet, priden Slovenec.

(*Nemški („Parteitag“)* prav za prav rogoviljenje nemčurjev in renegatov zoper Slovence bo v Celji.

(*Mahrenberski nemčurji*) so zapeljali 5 županov slovenskih, da so podpisali proti-slovensko, smrdljivo dr. Mihelitschevo prošnjo. Znani Hammer-Amboss jih predloži državnemu zboru.

(† *Umrla*) sta vrla čitalničarja mariborska, lajtnant Fritze in lekar Golob. Lehka jima zemljica.

Loterijne številke:

V Gradci 22. aprila 1881: 11, 85, 24, 81, 21.
Na Dunaji " " 36, 68, 17, 28, 11.
Prihodnje srečkanje: 6. maja 1882.

1—2

Pridna deklica

slovenskega in nemškega jezika večča dobi kot prodajalka dobro službo v Mariboru pri

Albrecht in Strohbachu
v gosposkeji ulici.

Oznanilo.

Na kmetijskeji šoli deželnej v Grottenhofu pri Gradci je za prihodnje šolsko leto, ki se prične 1. okt. 1882, razpisanih več štipendij v znesku 120 fl. ali 100 fl.

Prošniki morajo, kedar menijo v kmetijsko šolo vstopiti, najmenje 16 let stari biti, zdravi, proti osepticam cepljeni, samični, na dobrem glasu ter dosta podučeni v predmetih ljudske šole.

Svoje prošnje imajo prošniki osebno predložiti ravnatelju deželne šole kmetijske konči do 31. julija 1882. Priložen mora biti: krstni list, zdravniško spričevalo, dalje spričevalo o cepljenji zoper osepnice, šolska spričevala, potrjenje od župana, da so Štajerci ter poštenega obnašanja in naposled, kako je kaj z njihovo premožnostjo. Štipendije se učencem ne izplačajo, ampak daje se jim za nje: stanovanje, hrana in poduk brez nadaljnega doplačevanja.

V Gradci dne 12. aprila 1882.

Deželni odbor štajerski.

3—3

Služba cerkovnika

kateri bi za silo orglati znal, se odda od 8. aprila t. l. naprej pri sv. Urhu v Podgorji pri Slov. Gradci. Pogoje izve prošnik ustno ali pismeno od cerkvenega predstojništva.

Mlin v najem.

Dober mlin s 4. tečaji na obstoječeji vodi ob komisijejskeji cesti, ter daje 2 delavcema noč in dan dela (v Marija-Gradci pri Laškem), se da v najem ali „štant“.

Več pové lastnik Karol Uhlich, veliki posestnik v Marija-Gradci pri Laškem na Štajerskem. Pošta: Tüffer.

1—3

Priporočanje.

Za bližnje šmarnice priporočamo lansko leto prepozno izišlo:

Razlaganje sv. rožnega venca za šmarnice in tudi vse druge čase s sledečim obsegom:

- a) Zakaj imamo Marijo častiti, kako jo častimo sploh; kako jo častimo z rožnim vencem; kaj pomeni vera, Gospodova molitev, angelovo Češčenje (1. do 15. dan);
- b) premišljevanje petnajsterih skrivnost veselega, žalostnega in častitega dela (16. do 30. dan); 31. dan usmili se duš v vicah;
- c) navadne molitve: jutranje, meddnevne, večerne; mešne, spovedne in obhajilne; lavrentanske litanije; devetdnevnic in tridnevnic;
- d) nekaj pesem: Mariji Devici rožnovenski in še deset drugih.

Knjiga se toraj, ne le za poduk in premišljevanje, ampak kot molitvenik vsaki čas lahko rabi. —

Velja v pol platnu 75 kr., v pol usnji 80 kr., vse v usnji 95 kr. in z zlatim obrezkom 1 fl. 15 kr.

Katol. bukvarna ljubljanska.

Kupčija z železom v Mariboru.

P. n. občinstvu dajemo na blagovoljno znanje, da smo tukaj na trgu pred gradom odprli svojo

kupčijo z železom in železnim orodjem pri „Kovači“.

Večletno kupčevanje, obilne skušnje v tej stroki kupčijskega podjetja, dajejo nam nadejanja na dobri uspeh.

Z ozirom na povedano prosimo gostih obiskovanj in obilnih naročil

Bratje Kiš.

Naznanilo.

Od c. kr. okrajne sodnije v Slov. Bistrici se naznanja, da je prostovoljna dražba mladoletnim Jože Vreclnovim dedičem za lastno vino od leta 1881 v primeri 24 štartinjakov dovoljena in se bode dne

29. aprila 1882

dopoldne ob 11. uri v Studenicah in Klečah vršila tako, da se bode vino po cenitvi ali višje in za gotovo plačilo prodavalo.

2—2

Slov. Bistrica, 12. aprila 1882.

Ribska voda v najem.

Grajsčini Novo-Celjske lastne ribske vode bodo se v pondeljek 1. majnika t. l. ob 9. uri predpoldnem v gostilnici pri „Kroni“ v Celji in ob 3. uri popoldne v gostilnici pri „Kroni“ v Žavci javno po dražbi dajale v najem na tri zaporedna leta onim, ki največ najemščine obečajo. Na dražbo vabi uljudno

Knez Salmovo oskrbništvo Novo-Celjsko.

Orgle na prodaj

ima znani domači orglar, France Naraks v Arnji vasi blizu Petroč. Te orgle imajo 10 spremenov, so zvesto in dobro izdelane ter se takoj prodajo za 600 gld.

2—3

2—3

Dobro podjetje.

Jako lepa hiša, prilična za kupčijo z mešanim blagom, vinom in deželskimi pridelki, v močno naljudenem trgu spodnještajerskem, daje se takoj v najem po ugodnih pogojih. Več pové opravništvo „Slov. Gospodarja“, če se temu piše z geslom: „dobro podjetje“.

Zahvala in priporočba.

Zahvaljujem se vsem, kateri so me dozdaj z naročili podpirali, prav srčno, in priporočujem se jim, kakor tudi sploh p. n. občinstvu, posebno č. g. duhovnikom, uradnikom itd. v daljno naročbo.

Prizadeval si bodem, vsakemu njegovo voljo po svoji najboljši moči izpolniti.

Posebno opozorujem č. duhovščino, da izdelujem tudi talarje, birete in kolarje lepo in po prav nizki ceni.

Naročila iz dežele izvršujem ravno tako vestno in pridem oddaljenim tudi na dom mere jemati.

Z velikim spoštovanjem

Franc Jesenko,

5—12 krojač v Mariboru, Pfarrhofgasse št. 15.